

Hukuk Bülteni

Bankacılık ve Finans | Aralık 2020

TÜRK BANKACILIK SEKTÖRÜNDE SORUNLU KREDİLER

Türk bankacılık sektöründe, 2001 krizinden sonra kredilendirme faaliyetleri büyük bir ivme kazandı ve özel sektöre sağlanan kredi hacmi önemli düzeyde genişledi. Kredi işlemlerindeki bu artış ve hızlı büyüme trendi, geçtiğimiz son üç yılda ivmesini kaybetmiş olmasına rağmen, belirli bir seviyede devam etme eğilimi gösterdi. 2020 yılına gelindiğinde ise COVID-19 salgını sebebiyle şirketlerin acil nakit ve işletme sermayesi ihtiyaçlarının karşılanması ve ekonominin canlı tutulması amacıyla, özellikle kamu bankaları aracılığıyla piyasaya önemli miktarda ticari kredi ve tüketici kredisi sağlandı. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) verilerine göre, geçtiğimiz Eylül ayı itibarıyla Türk bankacılık sektöründeki toplam kredi hacmi yaklaşık 3,5 trilyon Türk Lirası'na ulaştı.

Yurtiçi piyasasındaki gelişmeler ve makroekonomik şartlardaki değişikliklerin borçluların geri ödeme gücünü olumsuz etkilemesiyle, geri ödenmesinde problem yaşanan kredilerin toplam kredi hacmi içerisindeki oranı geçtiğimiz yıllarda artış göstererek Türk bankacılık sektörü için çözülmesi gereken önemli bir sorun haline dönüştü. Diğer yandan, COVID-19 salgını sebebiyle sağlanan kredilerin de sorunlu krediler arasına katılacağı ve bu konuyu daha ciddi bir hale getireceği öngörülmüyor. Bankalar açısından bakıldığında, söz konusu kredilerin geri ödenmemesi, ilgili banka nezdinde likidite sorunu yaratıyor ve bilançoda tutulduğu süre boyunca banka için karşılık ayırma maliyeti doğuruyor. Mevcut tablo karşısında, bankalar ve borçlular için sorunlu kredilerin yönetimine ilişkin çözümler ve sorunlu kredilerle ilgilenen yatırımcılar için ise başvurulabilecek yatırım modelleri önem kazanıyor.

Uygulamadaki Klasik Yöntem: Yeniden Yapılandırma ve Refinansman İşlemleri

Sorunlu kredilerin yönetiminde, bankalar ve borçluların sıklıkla başvurdukları yöntemlerden biri kredinin yeniden yapılandırılması veya refinanse edilmesidir. 2018 yılına kadar gerçekleştirilen

KOLCUOĞLU DEMİRKAN KOÇAKLI

refinansman ve yeniden yapılandırma işlemlerinde, tarafların serbestçe belirlediği çerçevede tadil sözleşmeleri imzalandı ve söz konusu krediler bu şekilde ayakta tutuldu. 2018 yılına geldiğimizde ise, yapılandırılması gereken kredi miktarının önemli ölçüde artması sebebiyle, piyasanın bu yöndeki ihtiyaçlarının belirli düzenlemeler çerçevesinde karşılanması gündeme geldi. Bu doğrultuda, BDDK 2018 yılı ortalarında yaptığı düzenlemeler ile "finansal yeniden yapılandırma" modelini uygulamaya soktu. Aynı zamanda, Türkiye Bankalar Birliği söz konusu düzenlemelerin uygulanması amacıyla küçük ölçekli ve büyük ölçekli şirketler için yeniden yapılandırma çerçeve anlaşmalarını yayımladı. Birçok şirket kredilerini bu düzenlemelere tabi olarak yeniden yapılandırdı.

Buna rağmen, bu düzenlemelere tabi olmaksızın tarafların kendi aralarında belirlediği yöntemlerle birçok sorunlu kredinin yeniden yapılandırıldığı da uygulamada görülüyor. Ayrıca, 2019 yıl sonu itibarıyla henüz yapılandırılmayan ve hala donuk alacak olarak bankaların bilançolarında bekleyen 46 milyar Türk Lirası¹ tutarında kredi de mevcut. Bu durum, söz konusu düzenlemelerin piyasanın ihtiyaçlarına cevap veremediği eleştirisini de beraberinde getiriyor.

Ayrıca, söz konusu yeniden yapılandırma işlemlerinde -BDDK düzenlemelerine tabi olsun veya olmasın- vade uzatımı, faiz veya anapara tutarlarında belirli dönemler için erteleme veya ek teminat sağlanmak suretiyle yeni kredi sağlanması gibi basit ve kısa süreli çözümlere başvurulduğu görülüyor. Bu tadiller kısa vadede taraflara nefes aldırabilir, orta-uzun vadede kredinin geri ödenmesindeki temel sorunları çözmez ve aynı sorunlu krediler bankaların karşısına yeniden yapılandırma ihtiyacıyla tekrar çıkıyor. Bu sebeple, söz konusu kredilere ilişkin yeniden yapılandırma ve refinansman işlemlerinin daha sofistike yöntemler ve mekanizmalar ile temeldeki sorunları çözmeye yönelik olması hedeflenmelidir.

Sorunlu Kredi Satışı: Varlık Yönetim Şirketleri ve Menkul Kıymetleştirme

Sorunlu kredilerin yönetiminde bir başka alternatif de kredilerin varlık yönetim şirketlerine devredilmesi. Bu yöntem ile sorunlu kredileri bilançolarından temizleyebilen bankalar likidite problemlerini belirli bir ölçüde ortadan kaldırabiliyor. Ayrıca, bankalar söz konusu krediler için karşılık ayırma yükümlülüklerinden kurtularak katlandıkları maliyetleri düşürebiliyor.

Geçtiğimiz on yıllık dönemde, varlık yönetim şirketlerinin satın aldığı sorunlu kredi hacmi yıl bazında artış gösterdi. 2020 yılı Mart ayı itibarıyla, donuk alacak niteliğindeki kredilerin toplam kredi pazarındaki oranı %5 olarak tespit edildi. Türkiye’de bugün itibarıyla faaliyet gösteren 18 varlık yönetim şirketi tarafından satın alınan kredilerin büyük oranda donuk alacak niteliğindeki tüketici kredilerinden oluştuğu söylenebilir. Varlık yönetim şirketleri devralınan kredileri doğrudan tahsil etme veya tekrar satarak paraya çevirme yöntemleri üzerinde yoğunlaşmış olsa da bu şirketlerin söz konusu varlıkların yeniden yapılandırılarak yönetimi konusunda uzmanlaşmaları ve bu alana yatırım yapmalarını engelleyen bir düzenleme bulunmuyor. Bu yatırım şeklinin uygulanabilir olması için yeniden yapılandırmaya uygun ve yönetilebilir kredilerin satın alınması önem arz ediyor. Önümüzdeki dönemde, bankaların yakın takipteki yapılandırılabilir kredilerini satma motivasyonu ve varlık yönetim şirketlerinin bu yöndeki taleplerinin artış göstermesi halinde, sorunlu krediler

---

¹ BDDK'nın konu hakkındaki açıklaması uyarınca.

KOLCUOĞLU DEMİRKAN KOÇAKLI

pazarının büyüyeceği ve bu pazardaki oyuncuların artacağı düşünülüyor. Ayrıca, COVID-19 sebebiyle kamu bankaları tarafından piyasaya sağlanan kredilerin geri ödenmesinde problem yaşanması halinde, bu pazarda kredi satışı yapan oyuncular arasına kamu bankalarının da dahil olacağı öngörülüyor.

Bankaların bilançolarını rahatlatabilecek ve hızlı likidite sağlamak amacıyla uygulanabilecek bir başka yöntem ise menkul kıymetleştirme. Yurtdışı uygulamalarına baktığımızda, bankaların ve finansal kuruluşların yakın takipte izlediği veya donuk alacak olarak nitelendirilen kredilerin özel amaçla kurulmuş bir fona devredilmek suretiyle menkul kıymetleştirildiği ve bu yöntem ile söz konusu kuruluşlar için finansman sağlanabildiğini görüyoruz. Türkiye’de ise Sermaye Piyasası Kurulunun (SPK) yayımladığı Varlığa ve İpoteğe Dayalı Menkul Kıymetler Tebliğ uyarınca yurtiçinde bir fon kurulmak suretiyle belirli alacakların ve varlıkların menkul kıymetleştirilmesi mümkün. Bununla birlikte, Sermaye Piyasası Kanunu’na eklenen yeni bir düzenleme ile proje finansmanı kapsamında bankaların sağladığı kredilerin yurtiçinde bir fona devredilmesi suretiyle menkul kıymetleştirme işlemlerinin gerçekleştirilmesi hedefleniyor. Buna ilişkin ikincil mevzuatın yakın zamanda Resmi Gazete’de yayımlanması bekleniyor. Fakat, söz konusu mevzuat, yalnızca herhangi bir geri ödeme problemi olmayan standart nitelikteki kredilerin menkul kıymetleştirilmesine izin veriyor. Bu sebeple, şu an için yakın takipte izlenen veya donuk alacak niteliğindeki kredilerin yurt içinde menkul kıymetleştirilmesi mümkün değil. Yurtdışında örneklerini gördüğümüz bu uygulamanın, önümüzdeki dönemde SPK mevzuatı çerçevesinde karşılık bulması, Türk bankacılık sektörü için sorunlu kredilerin yönetimi anlamında önemli bir gelişme olacaktır.

Kredi-Pay Değişimi (Debt-Equity Swap)

Bankaların sorunlu kredilerle ilgili başvurduğu bir başka yöntem ise, kredi borcu karşılığında borçlu şirketin sermayesini temsil eden payları devralmak. Bankalar, kendilerine teminat olarak sağlanan borçlu şirket paylarını, kredi borcu karşılığında devralabiliyor ve bu devir işlemi neticesinde sorunlu kredi tutarı belirli bir oranda veya tamamen banka bilançosundan silinebiliyor. Bu yöntemin, bir açıdan kredinin yeniden yapılandırılması işlemi olarak değerlendirilmesi de mümkün. Nitekim, Bankacılık Kanunu ve ilgili yönetmelikte bu yöntemin “finansal yeniden yapılandırma” kapsamında uygulanabileceği belirtiliyor. Fakat bu işlem sorunlu kredinin yarattığı problemi tamamen ortadan kaldırmıyor; çünkü bankaların bilançolarındaki sorunlu kredi, borçlu şirketin sermayesini temsil eden paylara dönüşmüş oluyor ve bankaların söz konusu payları en kısa zamanda karlı bir biçimde elden çıkartması gerekiyor. Ayrıca, bankaların şirket paylarını devralması konusunda bankacılık mevzuatındaki sınırlamalara da dikkat edilmesi gerekiyor. Türkiye’de bu yöntemle başvuru kredilerden biri olan OTAŞ-Türk Telekom işleminde, önde gelen Türk bankalarının Türk Telekom’a sağladığı kredinin geri ödenmemesi neticesinde, Türk Telekom payları krediyi sağlayan bankaların oluşturduğu özel amaçlı bir şirkete devredilmişti. Ayrıca, yakın zamanda tavukçuluk pazarında faaliyet gösteren Keskinöğlü’nün, kredi borçlarını geri ödeyememesi sebebiyle, şirket paylarının krediyi sağlayan üç büyük kamu bankasına devredilmesi işlemi de bu yöntemin örneklerinden biri olarak gösterilebilir.

Türk bankacılık sektöründe sorunlu kredilerin yönetimi, bu kredilerin pazardaki payının büyümesi ile birlikte her geçen gün daha büyük önem kazanıyor. Uygulanan yöntemlerin, sektördeki bu problemi tamamen ortadan kaldırmadığı bir gerçek. Bu sebeple, BDDK ve ilgili kurumlar tarafından

KOLCUOĞLU DEMİRKAN KOĐAKLI

getirilebilecek teŖvik edici ek dzenlemelerle birlikte, uygulanabilir yeni yntemlerin tesis edilebilmesi ve mevcut yntemlerin daha geniŖ bir oldekte uygulanabilir hale gelmesi sađlanabilir.

İLETİŖİM

Av. Fahri Can Dođan

fcdogan@kolcuoglu.av.tr

Av. İrem Cansu Demirciođlu

icdemircioglu@kolcuoglu.av.tr

Stj. Av. İrem Delen

idelen@kolcuoglu.av.tr